

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕЊНА

№ 9 (843)

Чацвер, 30 сакавіка 1972 г.

Цана 2 кап.

Год выдання XXV

ВЫНІКІ прайшоўшай эк-
заменацыйнай сесіі па-
казалі, што праца усіх зьве-
нцў камсамольскай арганіза-
цыі не прапала марна. Пас-
пяхавасць у параўнанні з мі-
нулым годам павысілася на
адзін працэнт. Пры абсалют-
най паспяхавасці 91,27 пра-
цэнта гэта нямала. Аднак і
не значыць, што ўжо няма
нявыкарыстаных рэзерваў.
Яны ёсць. Як адзначалася
на Усесаюнным студэнцкім

еца паспяхавасць, там вы-
хоўваецца характар будуча-
га спецыяліста. Але кам-
самольскія арганізацыі фа-
культэтаў яшчэ не ў поўнай
меры выкарыстоўваюць маг-
чымасці груп, не вывучаюць
выпыт іх працы, ды і недас-
таткова займаюцца яе арга-
нізацыяй.

У групе з самага пачатку
бачна, хто ў сесію будзе ад-
стаючым, хто не выступае
на семінарскіх ці дэбанна да
іх рыхтуюцца, хто спазняець-

НАСУСТРАЧ
50-ГОДДЗЮ
УТВАРЭННЯ
СССР

Наша краіна першай
паказала свету высокі ўзор
дружбы і раўнапраўя усіх
народнаў, уваходзячых у Са-
юз Савецкіх Сацыялістыч-
ных Рэспублік. Аб тым, як
Камуністычная партыя пас-
лядоўна і няухільна ажыц-
цвяляе ленинскія ўказанні,
яскрава і пераканаўча рас-
казвае аўтар манаграфіі
«У. І. Ленін аб суверэнітэце
саюжных рэспублік» дацэнт
юрфака С. Р. Віхараў.

Сярод кніг, выпушчаных
выдавецтвам БДУ, тэме
дружбы і інтэрнацыяналізму
прысвечаны кнігі выкладчы-
каў універсітэта І. І. Сяровай
«Аб пралетарскім інтэрна-
цыяналізме» і М. І. Іоські
«Беларусь і Узбекістан».

У цікавай манаграфіі М. І.
Іоські даследуюцца важ-
нейшыя заканамернасці пра-
цэсу збліжэння нацый у пе-
рыяд сацыялістычнага і ка-
муністычнага будаўніцтва,
вызначаюцца спецыфічныя
рысы міжнацыянальных су-
вязей беларускай і узбек-
скай народаў, тэрытарыяль-
на аддаленых адзін ад адна-
го. «Былому беларускаму
партызану-узбеку Лукману
Уракаву прысвечанае», —
піша аўтар. І ўжо адно
гэта гаворыць аб тым, на-
колькі цесна пераплэўся
лёс народаў нашай вялікай
краіны.

Выдавецтва выпускае кні-
гі, якія уяўляюць сабой дас-
ледаванні не толькі сучас-
ных міжнацыянальных сува-
зей, але і гістарычнага мі-
нулага нашых народаў. Вы-
ходзіць у свет зборнік «Рус-
ка-беларускія сувязі ў дру-
гой палове XVII стагоддзя» пад
рэдакцыяй члена-карэспандэ-
нта АН СССР, прафесара
Л. С. Абецэдараўскага. Збор-
нік прысвечан 200-годдзю
уз'яднання Беларусі з Рас-
сіяй. Падрабязна разгля-
даюцца палітычныя, эканамі-
чныя і культурныя сувязі
двух братніх народаў, якія
на працягу ўсёй сваёй гіс-
торыі імкнуцца да адзінст-
ва і дружбы.

Беларуска-літоўскія сувязі
прасочваюцца ў кнізе
А. А. Біралы «Філасофская
і грамадская думка ў Бела-
русі і Літве ў канцы XVII
— сярэдзіне XVIII ст.».

Узаемадзеянне і ўзаема-
працікненне нацыянальных
культур адлюстраваны ў вы-
пушчаных выдавецтвам кні-
гах «Лёсы Украінка і сус-
ветная культура» П. П. Ах-
рыменкі і А. Г. Ахрыменкі,
«Вечны бой» П. І. Ткачова,
«У. І. Ленін і мастацкая лі-
таратура» — зборнік пад
рэдакцыяй прафесара Л. І.
Фіглюнскай і іншых, «Пера-
клаў Якуб Колас» В. П. Ра-
гойшы.

Ідучы насустрач 50-годдзю
з дня ўтварэння СССР, вы-
давецтва рыхтуе да друку
шэраг новых кніг, прысве-
чаных тэме дружбы і су-
працоўніцтва народаў на-
шай дзяржавы. Цікавая ў гэ-
тым плане кніга М. Я. Шкля-
ра «Беларуская ССР — ад-
на з заснавальніц Саюза
СССР», напісаная ў стылі па-

пулярнага нарыса. Аўтар
прыводзіць многа перака-
наўчых фактаў, якія свед-
чаць аб тым, як пад кіраў-
ніцтвам Камуністычнай партыі
мацнела непарушная
дружба народаў СССР —
адна з магутных рухавіш
сіл савецкага грамадства.

Згуртаванасць і маналіт-
насць народаў нашай краіны
асабліва яскрава праявіліся
у гады Вялікай Айчыннай
ваіны. Аб гэтым расказаў
кніга Г. І. Аляхновіч «Пра-
цоўныя Беларусі — фронт».

Выдадзеныя і падрыхта-
ваныя да друку кнігі вучо-
ных універсітэта яшчэ раз
пацвярджаюць, што «раз-
горнутае камуністычнае бу-
даўніцтва азначае новы этап
у развіцці нацыянальных ад-
носін у СССР, які характа-
рызуецца далейшым зблі-
жэннем нацый і дасягнен-
нем іх поўнага адзінства»,
як запісана ў Праграме Ка-
муністычнай партыі Савец-
кага Саюза.

Г. ШЫДЛОўСКАЯ,
рэдактар выдавецтва БДУ.

ГРУПКАМСОРГІ, ЗА ВАМІ СЛОВА

Знаеце, цяпер працэс наву-
чання ўсё больш абавязва-
ецца на самастойнасці, прыб-
ліжваю да навукова-даслед-
чай, працы студэнта. І нам
патрэбна ўсямерна разві-
ваць гэты тэзіс. З дапамогай
дэканатаў, партыйных бюро
камітэтаў камсамола па-
трэбна тлумачыць гэту зада-
чу такім чынам, каб разві-
ваць інтарэс студэнтаў як
на прыродазнаўчых, так і
на гуманітарных факультэ-
тах да навукова-даследчай
працы.

У нас ёсць добрыя пры-
клады. Студэнты-філосафы
падрыхтавалі да выдання
кнігу «50 год філасофскай
думкі ў БДУ». Па гэтай да-
розе ідуць студэнты-журна-
лісты, якія ў садружнасці
са студэнтамі других фа-
культэтаў працуюць над
стварэннем кнігі аб падзі-
гах студэнтаў і выкладчыкаў
універсітэта, якія загінулі ў
час Вялікай Айчыннай вай-
ны.

Ужо вядома, што той, хто
займаецца навукова-даслед-
чай працай, добра вучыцца.
Таму камсамольскім групам
патрэбна ў сваёй рабоце кі-
равацца гэтым правілам і з
першага курса развіваць ін-
тарэс студэнтаў да навуко-
вых даследаванняў.

Група з'яўляецца цэнтрам
усёй нашай працы. Там ку-

ца ці праслухае лекцыі. Але
не заўсёды група своечасова
рэагуе на кожны такі выпа-
дак. Тут прабел у працы
камсамольскіх бюро курсаў
і патакаў, якія не сістэма-
тызавалі працу групкамсор-
гаў, не наладзілі дзейснага
кантролю за іх працай.

Было б вельмі добра, каб
і групкамсоргі самі па-
дзяліліся вопытам працы
праз газету. У нас ёсць
групы, якія добра вучацца,
умеюць наладзіць калектыў-
ны адпачынак, актыўна зай-
маюцца грамадскай працай.
Ёсць і такія групы, дзе
маюцца адстаючыя ў вучо-
бе, недысцыплінаваныя сту-
дэнты, якія дрэнна сябе па-
водзяць у быце ў інтэрна-
тах. Старонкі нашай газеты
могучь стаць самай лепшай
калектыўнай трыбунай.

Групкамсоргі, камсамоль-
цы няхай выкажуча па
усіх хваляючых пытаннях.
Ваша слова — вестка з мес-
ца дзеяння. Яно найбольш
аб'ектыўна адлюстроўвае
справу і дапаможа лепшым
чынам вывучыць факт або
з'яву ў своечасова прарага-
ваць, дапамагчы або праду-
хіліць безвыніковыя дзеян-
ні.

А. СЛУКА,
сакратар камітэта
камсамола БДУ.

На мінулым тыдні з сяб-
роўскім візітам у Вільнюскі
універсітэт Літоўскай ССР
выязджала група студэнтаў
нашага універсітэта на чале
з рэктарам БДУ акадэмікам
А. Н. Сеучанкам і сакрата-
ром парткома дацэнтам
М. К. Гарбачовым.

Наш фотакарэспандэнт Д. ЧА-
ХОВІЧ зрабіў здымак у момант
урачыстай сустрэчы беларускіх і
літоўскіх сяброў.

Расказ аб паездцы чытайце на
2-й стар.

ВЕДЫ — ПОШУК — АДКРЫЦЦЁ

СНТ. Вядома, што гэта —
студэнцкае таварыства тава-
рыства. Але іншы раз гэтае
скарачэнне растлумачваюць
інакш: самастойнасць, на-
стойлівасць, творчасць. І
гэта таксама правільна.

Воблік студэнта — не ў
адных запіковых кніжках.
Ёсць справы, за якія не ста-
вяць адзнак, але яны вель-
мі важныя для фарміраван-
ня маладога спецыяліста. І
перш за ўсё гэта праца ў
СНТ.

На сучасным этапе сту-
дэнцкай навуковай працы
стала неад'емнай часткай
дзеянасці пун. Тэхнічны пра-
грэс дыктуе кожнаму сту-
дэнту: тае студэнцкія гадзі
павінны стаць часам наву-
ковага пошуку, часам пад-

рыхтоўні да ўспрымання
ідэй заўтрашняга дня.

Праблемам студэнцкай
навуковай творчасці якраз і
быў прысвечан II рэспублі-
канскі семінар актыўна сту-
дэнцкіх навуковых тавары-
стваў вышэйшых навучаль-
ных устаноў. Ініцыятарамі
яго правядзення былі ЦК
ЛКСМБ, Міністэрства вы-
шэйшай і сярэдняй спе-
цыяльнай адукацыі БССР,
Беларускі рэспубліканскі ка-
мітэт прафсаюза работнікаў
асветы, вышэйшай школы і
навуковых устаноў і Бе-
ларускі рэспубліканскі са-
вет навукова-тэхнічных та-
варыстваў.

Актывістам СНТ універсі-
тэтаў і інстытутаў было аб-
чым расказаць. Больш як

дваццаць тысяч студэнтаў
аб'ядноўвае СНТ рэспублі-
кі. Толькі за мінулы год на
навуковых канферэнцыях у
рэспубліцы і за яе межамі
студэнты выступілі з пяццю
тысячамі дакладаў і паве-
дамленняў. На розных вы-
стаўках экспанавалася каля
двух тысяч прыбораў, пры-
стасаванняў і макетаў,
зробленых у студэнцкіх на-
вуковых гуртках, лабарато-
рыях, канструктарскіх бюро.

Адзін з дзён семінара
быў поўнацэнна прадастаўлен
нашаму БДУ. З дакладамі
выступілі вядомыя вучоныя
універсітэта. Вынікам Усе-
саюзнай нарады загадчыкаў
кафедра грамадскіх навук і
 Устаноўчага з'езда філасоф-
скага таварыства СССР пры-

сваё выступленне
член карэспандэнт АН
БССР, заслужаны дзеяч на-
вукі БССР, доктар філасоф-
скіх навук І. М. Лушчыцкі.
Аб асноўных напрамках раз-
віцця сучаснай электронікі
паведаміў удзельнікам се-
мінара загадчык кафедры
радыётэхнікі і фізічнай
электронікі прафесар І. Р.
Некрашэвіч. Доктар геагра-
фічных навук В. П. Якушка
цікава расказала аб сваім
наведанні краін Паўночна-
Заходняй Афрыкі.

Удзельнікі семінара былі
гасцямі нашага універсітэта.
Яны наведвалі выстаўку «50
год БДУ», вылічальны
цэнтр, навукова-даследчыя
лабараторыі, краязнаўчы і
заалягічны музеі.

Днямі стала вядома, што
за цікавую праграму дня
БДУ на рэспубліканскім се-
мінары, за добрую яго
падрыхтоўку і арганізацыю
нашаму універсітэту аб'яў-
лена падзяка Беларускага
рэспубліканскага савета
СНТ.

Але не толькі навуковыя
праблемы хвалявалі акты-
вістаў СНТ рэспублікі. Ве-
чары адпачынку, сустрэчы з
цікавымі людзьмі, спартыў-
ныя спаборніцтвы — вось
няпоўны пералік тых мера-
прыемстваў, у якіх удзель-
нічалі будучыя хімікі і фізі-
кі, матэматыкі і філолагі,
гісторыкі і журналісты. Да-
рэчы, студэнт хіміфака
Ю. Орлік стаў пераможцам
шахматнага турніру і заняў

другое месца ў спаборніц-
твах па настольнаму тэнісу.

Цяпер студэнцкае навуко-
вае таварыства універсітэта
рыхтуецца да правядзення
XXIX універсітэцкай навуко-
вай канферэнцыі. Прадстаў-
нікі універсітэта прымуць
удзел і ў рэспубліканскай
канферэнцыі лаўрэатаў кон-
курсу навуковых работ,
якая адбудзецца ў Гомелі,
і ў традыцыйнай навуковай
канферэнцыі вуні Прыбал-
тыкі і Калінінградскай воб-
ласці, якая сёлета адбудзец-
ца ў Мінску.

А. СМОЛЬСКІ,
намеснік старшын
савета СНТ універсітэта.

В ПОМОЩЬ КУРАТОРУ

СОВЕТСКИЙ ЭТИКЕТ

• ВКУС, СТИЛЬ, ЭТИКЕТ •

Что же собой представляет эстетический вкус? Как он проявляется в культуре человеческих взаимоотношений? Какую роль играет для этикета связь эстетических вкусов со стилем той или иной эпохи и в особенности с эстетическим идеалом советских людей?

Под эстетическим вкусом мы понимаем исторически сложившуюся и зависящую от социальных условий способность человека эстетически оценивать явления действительности и творения искусства с точки зрения прекрасного и безобразного, возвышенного и низменного. Однако человек, обладающий этой способностью, не всегда может выработать единые эстетические требования. Человек может воспринимать строгостью и лаконичностью архитектурных форм и вместе с тем восторгаться чуждым смещением красок и линий в одежде. О таком человеке еще нельзя сказать, что у него развит эстетический вкус. Такой вкус выработан у того, кто обладает едиными эстетическими критериями.

Развитый вкус вносит определенную систему, упорядоченность в наши эстетические переживания. Влияние его охватывает и человеческое поведение. Первой и самой непосредственной оценкой поведения является оценка манеры держаться, разговаривать, то есть оценка внешнего облика человека. А во внешнем облике, как правило, существует единство между манерами, костюмом, прической, ибо и то, и другое в значительной степени определяется эстетическим представлением человека, его внутренней культуры, вкусом. Известное народное выражение — «встречают по одежке» — как раз и предполагает первоначальную эстетическую, а затем и этическую оценку внешнего поведения. «Внешность», — говорил А. С. Макаренко, — имеет большое значение в жизни человека. Трудно представить себе человека грязного, неряшливого, чтобы он мог следовать за своими поступками». Выдающийся советский педагог глубоко понимал связь эстетического в облике человека с его нравственными принципами.

Эстетический вкус позволяет оценивать не только внешние качества человека, его привычки, навыки, облик, но и те нормы взаимоотношений, которым он следует. Так, например, правильно, согласно которому мы даем цветы товарищу по работе, знакомому или родственнику в торжественные и памятные для него дни, предполагает не столько внешнюю красоту этого акта (никто не оценивает его по степени красоты цветов), сколько красоту самого отношения к человеку, олицетворяемую цветами — символом радости и самых искренних чувств. И каждый, кто мало-мальски развит нравственно и эстетически, понимает эстетическое значение этого поступка.

Эстетический вкус формируется в органической связи с духовным развитием человека; он неотделим от мировоззрения, морали, общей культуры, художественного кругозора, эмоциональной отзывчивости. Громадное влияние на вкус каждого оказывают стиль эпохи, в которой он живет, представление о прекрасном и безобразном того класса или социальной группы, об-

щественные взгляды которых он разделяет.

Современный стиль отличается рациональным подходом к облику зданий, их интерьеру, к одежде человека. Его основной лозунг — ничего лишнего! Все должно и радовать глаз простотой, гармонией, четкостью форм и линий.

Мода — это своего рода «малый стиль», появившийся в искусстве моды. Охватывая какую-нибудь сравнительно узкую область проявления эстетических вкусов, например, предметы одежды (пальто, шляпы, костюмы, платья и т. п.), обувь, предметы бытового назначения, убранство жилища, мода весьма подвижна, динамична по сравнению со стилем. Нередко моду называют капризной, ветреной. Возникновение той или иной моды не всегда можно рационально объяснить. Правда, чаще всего ее появление отражает определенные веяния в общественном сознании. Иногда мода возникает в связи с влиянием на общественные вкусы каких-либо явлений или событий социального значения. Так, появившаяся несколько лет назад на Западе мода на женские сапожки, на русские мотивы в силуэтах дамской одежды, в изделиях из меха, безусловно, явилась своеобразным отражением высокого престижа советской художественной культуры, органически включавшей в себя лучшие национальные традиции народов СССР.

В условиях капиталистического общества возникновение или отмирание той или иной моды часто определяются обстоятельствами, не имеющими ничего общего со вкусами людей. Так, в 1980 году знаменитые парижские салоны мод Диора и Ланвеа решили совершить переворот в моде и создали модели так называемой «макси-моды» — необычайно длинных платьев, пальто и плащей. Во французской печати сообщалось, что инициатором макси-моды явился французский текстильный фабрикант Буссак. Он рассчитывал, что изменение моды потребует основательной смены женских туалетов, поведет к бурному подъему текстильной промышленности и, следовательно, к увеличению его доходов.

Однако макси-мода не привилась, ибо в наше время не так-то просто двигаться в длинном платье: в нем трудно войти в автобус, пролезть в дверь машины, можно запутаться на эскалаторе метро.

В конечном счете не мода должна подчиняться себе, а человек, и наоборот, людям следует владеть над ней. Человек с развитым эстетическим вкусом вступит не последует за ней.

Один человек со вкусом, приобретая предметы туалета, украшения, мебель, руководствуется, соображениями целесообразности и красоты, понимая под последней не обязательно все то, что нравится другим. Мода — это подражательство. Но не всякое подражательство плохо. Здесь могут возникнуть и положительные моменты. Подражательство, только ставшее образцом. Мы, разумеется, не призываем «из принципа» не носить модной одежды или, наоборот, отказаться от всего того, в чем отражены вкусы близкого или далекого прошлого. Мы лишь советуем следовать моде с умом, учитывая и физический склад человека, и его возраст и условия, в которых он находится. Главное же — развивать в себе и в окружающих хороший эстетический вкус, важнейшее требование которого — простота и изящество. Постоянно добрым можно считать совет: лучше чуть отстать от моды, нежели обнаружить слепое, некритическое к ней отношение. Именно небольшая дистанция позволяет подлинно оценить и определить, что действительно изящно, лишний претензий и главное, полностью подходит к данному человеку в данных обстоятельствах.

В чем же проявляется хороший стиль и вкус в культуре общения людей? Хороший вкус прежде всего предполагает чувство гармо-

нии, обнаруживаемое во внешнем облике человека, в его поведении. Каждому с мало-мальски развитым вкусом бросится в глаза несоответствие, например, между спортивным женским костюмом и «парадными» туфлями на высоком каблуке, черного мужского костюма со светлой обувью.

Чувство гармонии обнаруживается и при оценке поведения. Мы не назовем красивыми манеры человека, в поведении которого резкость движений не соответствует их назначению или, наоборот, которому присущи вкрадчивые движения и разговор, когда обстоятельства требуют от него определенности и даже резкости. Представим себе человека, со вкусом одетого, обладающего красивыми манерами, который изрекает грубые слова, высказывает пошло, вульгарно, так, что окружающие сразу понимают, что это грубый, невоспитанный человек, а свое бескультурье он прикрывает «изысканным» внешним обликом. Иногда такой человек, желая показаться культурным, начинает говорить «высокими штилем», который никак не вяжется с обстановкой и содержанием разговора, или употребляет «ученые» слова там, где мысль может быть выражена очень просто.

Здесь возникает еще одно эстетическое требование, выражающееся в единстве формы и содержания.

Очень важным эстетическим понятием, связанным с внешним поведением человека, является мера. Один из философов прошлого Дж. Локк говорил: «В человеке плохо воспитанном отбава становится грубостью, ученость — педантизмом, остроумие — лживостью, простота — неотесанностью, добродушие — ленью». Вежливость, например, имеет более или менее явные границы, за которыми начинается угрюмость или назойливость. Изящество манеры, если забыть о чувстве меры, легко может превратиться в манерность.

Итак, эстетический критерий вполне применим к оценке человеческого поведения, его внешней стороны. Именно это позволяет нам говорить о благородстве и низменных манерах, о красивых и некрасивых движениях, о прекрасном и безобразном в стиле взаимоотношений, складывающихся между людьми. Каждый человек с годами вырабатывает свой стиль взаимоотношений, свою манеру поведения. Надо ли говорить, что они сугубо индивидуальные? Здесь сказываются и анатомо-физиологические, и возрастные, и профессиональные особенности, характер и темперамент человека. То, что красиво или вполне естественно в поведении одного, не может быть таким в поведении другого. Значит ли это, что человек не должен стремиться к выработке красивого стиля и манер или должен рассматривать их лишь как естественное выражение своих качеств, не требующих никакого усовершенствования? Нельзя, конечно, требовать, чтобы человек «отрабатывал» свои манеры перед зеркалом, как это делают актеры, готовая роль. Но полезно посмотреть на себя со стороны, попытаться дать объективную эстетическую оценку своему внешнему облику, манерам.

Нетрудно увидеть подлинную эстетику поведения там, где между людьми устанавливаются доброжелательные, искренние отношения, где нет места склокам, сплетням, зависти, «подси-

живанию», где между благородством взаимоотношений и манерами существует прямая связь.

С эстетическими представлениями советских людей несовместимо любое проявление пошлости, олицетворяющей низменные нравы. Пошлость иногда проявляется и во внешней стороне человеческого поведения. Она живет там, где люди руководствуются низменными стандартами поведения, где за внешней респектабельностью скрывается убожество мыслей, чувств, нравственных установок, где человек бездумно пользуется готовыми культурными штампами чтобы «показать себя».

Пошлость проявляется в шокирующей экстравагантности внешнего вида, манер, стиля поведения. А. М. Горький называл пошлыми людей, стремящихся обрести на себя внимание ближних, высунуться вперед,

пококетничать словом, новеньким костюмом и даже лохмотьями старого.

Душевность, простота, естественность и непринужденность — вот черты, объединяющие в себе нравственные начала и подлинно эстетическое в человеческих отношениях. А. М. Горький как-то сказал, что этикой будущего станет эстетика. Этим он подчеркнул глубоко закономерный процесс становления новых общественных отношений, включающих в себя эстетические начала. Вот почему необходимо усиливать в нашем обществе эстетическое воспитание, формировать хорошие вкусы, помогать трудящемуся человеку не только получать больше радостей от жизни, но и нести радость окружающим, развивать высокую культуру между людьми, то есть творить жизнь по законам красоты.

• КУЛЬТУРА ПОВЕДЕНИЯ В ОБЩЕСТВЕННЫХ МЕСТАХ •

Культура взаимоотношений в общественных местах, то есть почти везде, где бы ни находился человек в окружении своих ближних, необходима прежде всего для облегчения жизни людей, для того, чтобы любая мелочь в человеческих взаимоотношениях не превращалась в проблему, требующую от каждого специального осмысления и выработки своего решения. Та же самая проблема, требующая большого затрат нервной энергии, труда и слов.

Но дело не только в этом. Подлинная культура взаимоотношений в немалой степени способствует и формированию нравственной личности человека.

В том, что мы называем сегодня советским этикетом, важное место занимают нормы, регулирующие человеческое поведение в общественных местах, то есть поведение, не связанное с выполнением производственных или семейных обязанностей. Как правило эти нормы действуют в области отношений, находящихся вне производства, службы, семьи, то есть на улице, в общественном транспорте, в местах общественного отдыха, в сфере обслуживания (в кафе, ресторанах, столовых, магазинах, ателье и т. п.).

Один московский психиатр не без резона писал о цепной реакции плохого настроения, которое возникает нередко в трамвае, троллейбусе или ином общественном транспорте в связи с тем, что кто-то кому-то мешает. Испорченное настроение у людей, которые встанут через какое-то время за свои рабочие места, — это поистине ущерб народному хозяйству. Ведь психологами совершенно точно установлено, что производительность труда тех, у кого плохое настроение, на несколько процентов ниже, чем у людей, пришедших на работу с хорошим настроением. Попробуйте перемножить эти несколько процентов на число тех, у кого испортилось настроение даже от очень незначительного числа хамов! Хамство — это не только морально-психологическая обстановка, портящая людям настроение, здоровье и поэтому представляющая серьезную опасность для общества. Только решительно борясь с ним, мы можем создать условия для внедрения норм советского этикета.

Нормы нашего этикета всегда должны отвечать

на экране. В ответ на замечание соседа заявляет: «Тебе что? Сиди, помалкивай, я ведь не про тебя!» В соответствии со своим пошлым взглядом на жизнь он считает, что если обзовут другого человека или ударить его — только тогда тот вправе обидеться. А иных форм оскорбления людей он не признает.

Достаточно живучее проявление хамства — нецензурная брань в общественных местах. Те, кто прибегает к ней, видят в этом возможность показать себя не принадлежащими к «робкому десятку». Они тоже никак не могут понять, что неважно, адресована ли их брань конкретному лицу или просто сотрывается воздух, — в любом случае они оскорбляют людей, которым приходится выслушивать грязные слова, они оскорбляют свой родной язык, свою национальную культуру.

С точки зрения советского этикета оскорблением общества является уже сам факт появления в нетрезвом виде среди посторонних людей.

Хамством является любое оскорбление общественной нравственности. Иногда встречается в нашем обществе и «квалифицированное хамство», то есть хамство на сравнительно высокой образовательной основе. Вот один из примеров. Гражданин из Красноярска в письме в центральную газету писал, что однажды, когда он с товарищем сидел в кафе, подошли двое молодых людей и, предъявив документы кандидатов наук, потребовали, чтобы им как «представителям науки» были уступлены места, ибо свободных в кафе не было. Интересно, а если к этим молодым людям, ожидающим официанта с заказом, подошел бы человек с аттестатом доктора наук и на этом основании потребовал освободить место? Как выглядели бы эти молодые люди? Хамы, создавая вокруг себя отвратительную морально-психологическую обстановку, портят людям настроение, здоровье и поэтому представляют серьезную опасность для общества. Только решительно борясь с ними, мы можем создать условия для внедрения норм советского этикета.

Нормы нашего этикета всегда должны отвечать

главному требованию социалистического общежития — согласовывать поступки отдельного человека с интересами других людей.

В советском этикете много норм. Не может считать себя культурным человек не помочь подняться упавшей или упавшему на улице. Одним из проявлений подлинной вежливости является помощь приземелу, не знакомому с городом или поселком человеку в поисках того, что он ищет.

Одним из распространенных требований советского этикета является гостеприимство, которое распространяется не только на знакомых, но и на незнакомых людей, приехавших из другой области или города.

Человек на отдыхе, на транспорте, в зрелищных местах вступает в общение со многими, и от его поведения зависит, чтобы эти встречи были обоюдно радостными. Вместе с тем какими бы ни были восторженными кино и театры, вагоны и санатории, стадионы и парки, ничто не может сравниться по широте круга людей, с которыми общается человек, с улицей. Несколько тысяч ежедневных встреч на улице приходится на долю каждого человека — такой подсчет социологов. Чтобы все ваши встречи и встречи с вами не принесли никому неприятности, надо строго выполнять не только общие правила социалистического общежития, но и условия, которые следует соблюдать в поведении на улице. Необходимо всегда держаться правой стороны, чтобы не было толчеи на тротуаре. Если торопитесь, ставяйтесь, идите, обходя других слева и не задевая их своими плечами. Поворачивая направо или налево, не делайте это слишком резко и попустите тех, кто движется в прямом направлении и оказывается около вас. Сопровождайте женщину, лучше всего идти с той стороны, с которой двигается встречный людской поток или находится транспортная линия.

Очевидно, нет необходимости определять, как следует приветствовать встречающегося на улице знакомого: можно кивнуть, снять головной убор, сделать соответствующий жест рукой. Только не следует, разумеется, кричать на всю улицу и размахивать руками так, чтобы они задевали других людей. Глупо, выходя на улицу большой компанией, выстраиваться в ряд, те, кто так делает, мешают другим. Улица — это не только место прогулок, но и путь, по которому движутся на работу, спешат на учебу, идут на отдых, на отдых и т. д. Не останавливайтесь на узком месте с встречным знакомым, загораживая панель прохожим. Однако как бы вы ни торопились, остановитесь и толково ответьте на вопрос о дороге, с которым обратились к вам. Будьте предельно терпеливы и снисходительны на улице, помните, что причиненное вам неудобство чаще всего сделано случайно. Бойтесь быть равнодушным, безразличным к своим согражданам.

Советский этикет включает в себя ряд нгиде не зафиксированных норм, требующих внимательности, равнодушия, заботы об общественном благе. Вовремя предотвратив беду, грозящую общественному имуществу, людям или отдельному человеку, — это нравственный долг советского человека и элементарное правило нашего общественного этикета.

НА ПАВЕСТИЦЫ ЗЛЁТУ

5 красавіка адбудзецца трэці агульнаўніверсітэцкі злет выдатнікаў. Трэці год існуе савет выдатнікаў універсітэта. Што ім зроблена за гэты час? На жаль, вынікі даволі несучаснальныя.

У задачы савета ўваходзіць работа з выдатнікамі. Існуе спецыяльнае палажэнне аб іх, але палажэнне гэтае так і засталася на паперы. Свабоднага наведвання для найбольш дастойных няма, бібліятэкай выдатнікі карыстаюцца нароўні з усімі. Такім чынам, аб ільготках даводзіцца толькі марыць. Праўда, студэнты-выдат-

нікі будуць хутка мець пасведчаны «Студэнт-выдатнік БДУ». Але гэта малое сучаснае.

Ёсць у выдатнікаў і абавязкі. Перш за ўсё яны павінны дапамагаць тым, хто адстае ў вучобе. Але да гэтай пары аптымальная форма для такой дапамогі не знойдзена. Работа з першакурснікамі зводзіцца толькі да гутарак перад сесіяй, ды і то не заўсёды і не ўсюды.

Так і застаецца выдатнік выдатнікам для сябе. Ні асобных праў у яго няма, ні абавязкаў, акрамя тых нагузаў,

якія ён нясе, як і ўсе студэнты.

Наперадзе злет. Вельмі хочацца, каб новы савет выдатнікаў універсітэта, які будзе на ім выбран, зрабіў адпаведныя вывады.

Н. МЫЛЬЦАВА,
старшыня савета выдатнікаў
факультэта журналістыкі.

НА ЗДЫМКУ: практычныя заняткі на начартальнай геаметрыі ў студэнтаў I курса матфака. Вядзе іх С. ДОЛІЧ.

Фота Д. ЧАХОВІЧА.

ДАВАЙЦЕ МОЦНА СЯБРАВАЦЬ!

Вільнюс сестраў пасланцоў Беларусі — студэнтаў БДУ, удзельніцаў мастацкай самадзейнасці — сонцам і музыкой. Дзяўчаты і хлопцы ў нацыянальным уборы гавораць словы прывітання. Тут мы ўпершыню убачылі кіраўніка ўніверсітэцкага ансамбля песні і танца Чэткаускаса, цудоўнага, вясёлага чалавека. Крыху забягаючы наперад, скажу: ён стаў сапраўдным сябрам усіх нас. Улюбёны ў свой горад, ён умеў раскажаць аб ім так, што яго любоў перадавалася і нам.

Пад высокім разным скляпеннем актавай залы Віль-

нюскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Капсуска не змаўкаюць урачыстыя маршы. Зала паступова запалена ўрачыста апранутай моладзю. На сцэне кветкі. А за сцэнай, у грэмернай, хваляюцца удзельнікі канцэрта. Не ўпершыню выступіць салістам ансамбля «Крыжачок» Людзэ Грышчанка і Васі Кісялёў. Не так даўно ім апладзіравалі ў Маскве і ў час выступленняў «Крыжачка» у Балгарыі. А ўсё ж ёкае сэрца. Вельмі ўжо хочацца паўстаць перад сябрамі ў лепшай форме. Удачи вам, сябры!

На сцэне госці і гаспада-

ры: Іонас Кублюс — рэктар Вільнюскага ўніверсітэта і рэктар БДУ А. Н. Сеучанка, сакратар парткома М. К. Гарбачоў, прадстаўнікі партыйных, камсамольскіх арганізацый і прафкому абедзвюх ву.

— Мэта нашай сустрэчы, — гаворыць Іонас Кублюс, — умацаванне дружбы паміж народамі-суседзямі, літоўскім і беларускім, якія сябруюць з даўніх часоў.

Дружба — кароткае, але такое ёмістае слова. Дружыць — гэта значыць ісці рука ў руку, разам дзяліць шчасце і гора.

— Мы — самыя блізкія народы, самыя блізкія суседзі, — сказаў А. Н. Сеучанка. — Хай будзе больш такіх сустрэч, абмену выкладчыкамі і студэнтамі, дапамогі літаратурнай. Няхай жыве дружба паміж нашымі народамі!

— Я пачынаю прывітаваць, мой горад! Песню аб Мінску спявае саліст аркестра Сяргей Косін.

Ці то плыве па залі валы з оперы «Іван Сусанна», ці то гучыць «Сказ-быліна аб зямлі беларускай» — прысутныя сустракаюць іх бурлай апладысmentaў.

— Дзын-дзын! — гучаць хатынскія званы. Ціха ў зале. Многія з тых, хто сядзіць тут, не былі ў гэтай вёсцы, але кожны бачыць зараз усё наяве. Сваю паэму «Хатыні» чытае студэнт журфака Лёня Нарэйка.

Нібы прадстаўнікі ўсіх народаў сабраліся ў зале, калі на сцэне з'явіўся «Кры-

жачок». Беларускія агністыя «Чобаты», украінскі «Гапак», рускі народны танец «Сустрэча».

У гэты вечар нека асабліва прыгожа і з любоўю танцавалі удзельнікі «Крыжачка». Гэта ж быў іх падарунак ад беларускай зямлі.

А калі наш аркестр народных інструментаў пад кіраваннем М. А. Лісіцына зайграў літоўскую народную песню, па радах слухачоў пракцічна хваля радаснага ажывлення.

Пасля канцэрта да мяне падыйшлі дзве дзяўчынкі. Пазнаёміліся. Бірўтэ Швецікайтэ і Яніна Кігалітэ, студэнткі эканамічнага факультэта.

— Перадайце, калі ласка, за ўсіх нас шчырае дзякуй вашым сябрам.

Прыязджайце да нас яшчэ, і мы да вас абавязкова прыедем.

Літоўцы гавораць, што пабыць у іх рэспубліцы і не паслытаць півая — гэта значыць зусім не пазнаёміцца з Літвой. У імправізаваным бары сяброўскае застолле. Пеніцца духмянае піва.

— За здароўе, поспехі, дружбу!

— Дзякуй за вашу мастацтва, якое прынесла нам столькі задавальнення, — гаворыць Іонас Кублюс, рэктар універсітэта.

Гучыць літоўскае застольная. Беларусы адказваюць задорным «Ясем». І завязваецца своеасаблівае спаробніцтва. Ну, а ў спаробніцтве, як пажартаваў нех-

та, пераможцам стала дружба.

Літоўцы добра ведаюць і раўніва берагуць сваю гісторыю. З гонарам раскажваюць яны гасцям, што прадада Пушкіна хрысцілі ў Пятніцкай царкве, што ў адным з палацаў чатыры гадзіны Курузаў, які быў генерал-губернатарам горада, што дзве тысячы скульптур у саборы Патра і Паула рабілі 200 майстроў і ні адна з іх не паўтараецца, што ў 1895 годзе ў Вільнюс прыязджаў У. І. Ленін.

Вільнюскі дзяржаўны ўніверсітэт — адзін са старэйшых у Еўропе. У 1979 годзе яму споўніцца 400 год. Дзяўчаты з гістака раскажваюць і паказваюць нам сваю альма-матэр. Старажытны будынак звязан мноствам калідораў, кожны з якіх выводзіць у невялікі дворык. Усе яны носяць імёны вядомых прафесараў, вучоных. Дворык філалагаў носіць імя паэта Сарбеуса.

Тут адбываюцца спектаклі студэнцкага дваравага тэатра, пасвячэнне ў студэнты.

Здаўна ідуць многія цікавыя традыцыі. Напрыклад, у калоннай зале раней давалі клятву Гіпакрата медыкі, а цяпер тут абараняюць дыпломныя работы і дысертацыі.

Ці ведаеце вы, што старажытнасць мае нейкі своеасаблівы пах?.. І як трэба аднойчы ўдыхнуць яго, каб уявіць і князя Гедымінаса, і крыжаносцаў, каб чакаць, што вось-вось сутыкнешся

у вузенькай брукаванай вулачцы з рыцарам у даспехах. Вільнюс — вялікі помнік мінулага, жывая гісторыя літоўскага народа.

Гадзіннік на кафедральным саборы паказвае час людзям, што жывуць і слаўна працуюць у гэтым горадзе цяпер. У ансамблі старажытных касцёлаў добра ўспяваюць сучасныя будыні. Стары і новы горад цесна спляліся, дапаўняюць і ўпрыгожваюць адзін аднаго.

Праз мост «Ластаўка» можна траніць у новы мікрараён «Жырмунай». Гэта вельмі сучасны, прыгожы горад. Тут усё зроблена для таго, каб людзі маглі добра працаваць і з прыемнасцю адпачываць.

Бялікія аўтобусы вядуць нас па гораду. Дзяўчаты на з мікрафонам у руцэ раскажваюць аб слаўнасцях сталіцы. І раптам...

— На гэтай плошчы стаіць помнік генералу Чарняхоўскаму, камандуючаму 3-м Беларускам фронтам, які вызваляў Вільнюс. Мы дзякуем воінам-беларусам, які ўсім удзельнікам вызвалення нашай сталіцы.

У адказ раздаліся дружныя апладысменты...

«Бывайце здаровы, жывіце багата», — спявалі мы на развітанне. Мы не забудзем вас, вашу шчырую гасціннасць, давагі сябры.

Л. ПЕРАСЫПКІНА.

На здымку: дэлегацыя БДУ ў двары філалагічнага факультэта. Фота Д. Чаховіча.

СТУДЭНЦКІ БЫТ: ЯКІМ ЯМУ БЫЦЬ?

СТОЛ НА ТЫСЯЧУ ПЕРСОН

З некаторай пары Дзянецкі політэхнічны інстытут стаў месцам своеасаблівага паломніцтва. Прыязджаюць людзі, занятыя ў сферы студэнцкага быту. І задаюць адно і тое ж пытанне: «Як вам гэта удаецца?» З аналагічным пытаннем наш карэспандэнт В. Паскура звярнуўся да рэктара Дзянецкага політэхнічнага інстытута, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР Г. В. Малеева.

КАРЭСПАНДЭНТ: І як жа вам гэта удаецца!

РЭКТАР: Пачалі мы з таго, што паспрабавалі паставіць сябе на месца студэнта. І жахнуліся. Так-так, мы убачылі, як кладаўся спаць у лепшым выпадку апоўначы, пасля падрыхтоўкі да незлічоных семінараў, лабараторных заняткаў, пасля сямнаццаці гадзіннага вычарвання курсавых праектаў, пасля спартыўных трэніровак, самадзейных рэпетыцый. Пасля мы ўскокваем з ложка а палове восьмай раніцы (улічыце, у восьмю пачатак лекцый!) і бязмы на тралейбусны прыпынак.

Першую «пару» мы праводзім, як кажучы, на агульным энтузіязме. Але такіх «пар» — тры, чатыры. Пералічым паміж імі дзесяць хвілін, паміж «паўпарамі» — пяцімінутка.

Выкладчыкі часам з яўнай неахвотай ішлі чытаць лекцыю, калі яна не першая. Нецкава, а галоўнае, нерацыянальна працаваць са стомленай аўдыторыяй.

Пачалі мы з таго, што распрацавалі новы расклад. Кожную акадэмічную гадзіну скарацілі на пяць хвілін і зрабілі пасля першай пары 45-хвілінны перапынак. Паміж астатнімі — дзесяцімінутны.

КАРЭСПАНДЭНТ: Аказваецца, ларчык адкрываецца дастаткова проста!

РЭКТАР: На жаль, не. Маля студэнтаў даць свабодны час. Як, напрыклад, у першы ж перапынак арганізаваць для пяці-сямі тысяч студэнтаў экспрэс-снеданні?

Работнікі столовых і буфетаў разам з дзяжурнымі студэнткімі групамі (па адной на вучэбны корпус) расставаліся ў холах, ка-

лідорах — побач з аўдыторыямі і лабараторыямі — сталы з комплекснымі снеданнямі. І ашчэ адна задача: як дабіцца, каб студэнты пры гэтым з дня ў дзень поўнацэнна забяспечваліся самымі свежымі, самымі таннымі, самымі каларыйнымі прадуктамі? Яе дапамаглі вырашыць абком партыі, абком камсамола, аблсаўпроф.

КАРЭСПАНДЭНТ: Я хацеў бы закрануць далікатную тэму — цану студэнцкага харчавання...

РЭКТАР: Сярэдні кошт поўнага снедання або абеду вагаецца ў нас ад 25 да 38 капеек.

Кошт дзянянага рацыёну — 80—90 капеек. Звычайнае меню інстытутавай столовай мае сем назваў халодных закускі, шэсць — першых страў, дзесяць — другіх, мясных і рыбных, чатыры — агароднінныя, а таксама шэсць відаў гарачых напійкаў. Цэны, вядома, розныя: катлеты свінныя каштуюць у нашай столовай 12 капеек, шніцель — 23, бішкэц з яйкам — 24, лангет, плас-

скай куліраваны ў такіх жа межах.

КАРЭСПАНДЭНТ: Мне неаднаразова даводзілася быць у столовай політэхніку. І заўсёды уражвалі выдатныя смакавыя якасці і сапраўды адчуваўся таннасць студэнцкага абеду. Кіраўнікі столовай раскажалі, што гародніну яны прапаюваюць студэнтам бясплатна і ў неабмежаванай колькасці, а мяса ацэньваюць пры калькуляцыі на многа дзешавей, чым у звычайных сталовых...

РЭКТАР: У гэтым няма нічога дзіўнага. Улічваючы вядомую абмежаванасць студэнцкага бюджэту, Куйбышаўскі прадуктовы ОРС, да якога адносіцца інстытутская столовая з двума філіяламі і чатырнаццацю буфэтамі (ўсяго 1365 пасадачных месцаў), робіць усё магчымае, каб забяспечыць студэнтаў каларыйным і танным харчаваннем. Стрэжы, магчымыя пры такой арганізацыі харчавання, кампенсуюцца за кошт агульных прыбыткаў орсавіх прадпрыемстваў.

У інстытутскую сталовую накіраваны вопытныя кулінары. Ім пастаянна дапамагае вялікі атрад навуковых тэхнікума і прафтэхвучылішча грамадскага харчавання, якія праходзяць тут вытворчую практыку. Пасты «Камсамольскага праектара», грамадскія кантраляёры — і інстытутцыя, і камбінат «Дзянецкугаль» — таксама не дрэмлюць... У нашай столовай — цудоўны дыетычны, абамементны залы і кафетэрыя. Кожны, хто ўпершыню ўваходзіць туды, звяртае увагу на мастацка аформлены інт'ер, багатыя паветра, святла, стрэўную чысціню. Дзяўчыны намяла папрадаваць і нам, і будаўнікам, і шэфам, каб удасканаліць не вельмі зайдзросны тыпавы праект.

КАРЭСПАНДЭНТ: У Дзянецку многа гавораць аб узорным камбінате бытавога абслугоўвання пры нашым інстытуце. Жыхары горада аддаюць перавагу зьяртацца за паслугамі іменна ў яго майстэрні і атэлье...

РЭКТАР: Мы гэта ведаем

і не забараняем камбінату адклікацца на просьбы працоўных. Але ў першую чаргу ён, вядома, выконвае заказы студэнтаў. Прайскравант камбіната прадугледжвае ўсе неабходныя віды работ. Ёсць у нас і практычны пункт, дзе студэнты могуць узяць на любы тэрмін па льготных расцэнках усё — ад магнітафона, тэлевізара да радыёпрыёмніка да канькоў і турысцкага рыштунку. Канешне, інстытут пакідае за сабой толькі права кантролю за работай гэтых прадпрыемстваў — належыць яны адпаведным грамадскім арганізацыям. Цяпер мы зэкзанчываем абудаванне пральні амаль на тону бялізны ў змечу.

КАРЭСПАНДЭНТ: Як вы лічыце, наколькі вопыт вашай вучы ўпрыямальны для іншых інстытутаў краіны?

РЭКТАР: Сёе-тое, канешне, можна проста ўзяць у нас, каб не адкрываць Амерыкі і не траціць намаганні і час на «эксперыментальны перыяд». Але любя вучы, зыходзячы са свабодных умоў, можна знайсці іншае, не менш эфектыўнае рашэнне. «Комсомольская правда», 22 снежня 1971 года.

Тыраж 2 000 экз.